

Antopäivä
12.8.2013

Päätösnumero
13/0468/3

Diaarinumero
02476/12/7101
FINLEX

Asia Tilintarkastajan määräämistä koskeva valitus

Valittaja Kimmo Sundström

Päätös, josta valitetaan

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös 23.10.2012 PH1253A

Kimmo Sundström on Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tekemässään hakemuksessa pyytänyt tilintarkastajan määräämistä osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:n nojalla Kustannus Oy Vapaa Ajattelijä Ab:lle.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on hylännyt Sundströmin hakemuksen. Aluehallintovirasto on päätöksensä perusteluissa muun ohella todennut, että Sundström omistaa 10 prosenttia Kustannus Oy Vapaa Ajattelijä Ab:n osakekannasta. Sundström on hakemuksessaan, varsinaisen yhtiökokouksen 5.9.2012 pöytäkirjaan liittämässään eriävissä mielipiteessä sekä aluehallintoviraston täydennyspyynnön johdosta toimittamassaan selvityksessä kertonut vastustaneensa Kustannus Oy Vapaa Ajattelijä Ab:n yhtiöjärjestyksen muuttamista siten, että yhtiöön ei enää ole valittava tilintarkastajaa sekä toisaalta esittäneensä vastaehdotuksena tilintarkastajien määrän muuttamista yhdeksi. Yhtiökokouksen pöytäkirjan mukaan yhtiökokous oli päättänyt äänin 98-12 muuttaa yhtiöjärjестystä siten, ettei yhtiöön ole enää valittava tilintarkastajaa, jollei tilintarkastuslaista muuta seuraa. Aluehallintovirasto oli edelleen todennut, ettei puheena olevaan yhtiöön ole tilintarkastuslain tai yhtiöjärjestyksen mukaan valittava tilintarkastajaa. Mikäli hakija katsoo, että yhtiökokouksen päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta on lainvastainen, hänellä on mahdollisuus nostaa asiassa moitekanne osakeyhtiölain 21 luvun 1 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Vaikka puheena olevalle yhtiölle ei tilintarkastuslain tai yhtiöjärjestyksen mukaan tarvitse valita tilintarkastajaa, on osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:n nojalla osakkeenomistajalla, joka omistaa vähintään kymmenesosan kaikista osakkeista, oikeus vaatia tilintarkastajan valitsemista varsinaisessa yhtiökokouksessa. Kun yhtiökokouksessa oli käsitelty Sundströmin vaatimusta tilintarkastajan määräämisestä tämän lainkohdan perusteella, on yhtiökokouksen pöytäkirjan mukaan yksimielisesti päätetty, ettei yhtiölle valita tilintarkastajaa. Yhtiöjärjestyksen muutoksen vastustaminen ja osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:n mukaisen vaatimuksen esittäminen ovat erillisiä asioita eikä sen, että Sundström on vastustanut yhtiöjärjestyksen muutosta, voida katsoa tarkoittavan sitä, että hän olisi esittänyt osakeyhtiölain mainitun säännöksen mukaisen vaatimuksen. Yhtiökokouksen allekirjoitetun pöytäkirjan on katsottava osoittavan sen, mitä kokouksessa on asiasta päätetty. Mikäli Sundström katsoo, että pöytäkirja on virheellinen eikä vastaa kokouksessa tilintarkastajan valitsemisesta päätettyä, on hänellä mahdollisuus nostaa moitekanne päätöksen julistamisesta pätemättömäksi siten kuin osakeyhtiölain 21 luvun 1 §:ssä säädetään. Aluehallintovirasto on katsonut, ettei Sundström ole osoittanut vaatineensa tilintarkastajan valitsemista osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:n mukaisesti Kustannus Oy Vapaa Ajatteliija Ab:n yhtiökokouksessa 5.9.2012. Näin ollen hakemus tilintarkastajan määräämisestä on hylättävä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Sundström on vaatinut aluehallintoviraston päätöksen kumoamista. Ensisijaisesti yhtiölle on heti määrättävä tilintarkastaja hakemuksen mukaisesti. Toissijaisesti asia on palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi tilintarkastajan määräämistä varten. Lisäksi aluehallintovirasto tai toissijaisesti Kustannus Oy Vapaa Ajatteliija Ab on velvoitettava korvaamaan valittajalle aluehallintoviraston päätöksestä häneltä peritty 210 euron maksu sekä hänen muutkin oikeudenkäyntikulunsa laillisine korkoineen.

Aluehallintovirasto ei ennen päätöksen tekemistä ollut kuullut Sundströmiä yhtiön toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja Juha Kukkosen 16.10.2012 päivätystä, aluehallintovirastolle toimittamasta kirjelmästä, joka sisälsi virheellisiä väitteitä ja todistusaineistoa. Kirjelmässä annetaan virheellinen tieto, jonka mukaan Sundström oli muuttanut mielensä niin, ettei hän enää vaatinut tilintarkastajan valintaa yhtiölle. Toisen väärän tiedon mukaan yhtiökokous päätti yksimielisesti olla valitsematta tilintarkastajaa. Yhtiökokous ei tehnyt tällaista päätöstä. Tilintarkastaja jäi valitsematta, koska esityksiä tilintarkastajista ei tehty. Kolmannen väärän tiedon mukaan Sundström ei yhtiökokouksessa ollut esittänyt vaatimusta tilintarkastajan valitsemisesta yhtiölle. Allekirjoitetun ja tarkastetun pöytäkirjankin mukaan Sundström vaati yhtiökokouksessa tilintarkastajan valintaa.

Yhtiökokouksen esityslistan asiakohdassa 6 "Tilintarkastajia ja tilintarkastusta koskevat yhtiöjärjestyksensä määräykset poistetaan" Sundström esitti ensin, että yhtiöllä tulee olla tilintarkastaja ja sen jälkeen vastaehdotuksensa, jonka mukaan yhtiölle valittaisiin yksi tilintarkastaja ja yksi varailintarkastaja. Vastaehdotus, jota ei kirjattu pöytäkirjaan, hävisi äänestyksessä äänin 98-12 hallituksen esitykselle. Sundström jätti eriävän mielipiteen päätöksestä ja vaati uudelleen tilintarkastajan valitsemista vähemmistöomistuksensa perusteella. Osakeyhtiölaki ei vaadi, että vähemmistöosakkaan tulisi tehdä ehdotus nimeltä mainitusta tilintarkastajasta, vaan hän voi tyytyä enemmistöosakkaan tai jonkun muunkin esittämään ehdokkaaseen.

Yhtiökokouksessa muutettiin kesken kokouksen esityslistaa niin, että yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevan asiakohdan 6 kohdalla päätettiin erottaa Sundströmin vähemmistöosakkuuteen perustuva vaatimus tilintarkastajan määräämisestä erilliseksi asiaksi, joka käsiteltiin asiakohdassa 13. Toisin kuin asiakohdassa 13 esitetään, Sundström ei esittänyt kyseistä esityslistan muutosta. Yhtiökokouksen pöytäkirja on useassa kohtaa epäluotettava ja sen todistusvoima on kyseenalainen. Pöytäkirjan mahdollista tulkinnanvaraisuutta on tulkittava valittajan eduksi, koska hän ei ole myötävaikuttanut pöytäkirjan laatimiseen, tarkastamiseen tai allekirjoittamiseen.

Lausunnot ja selitykset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan vastustanut valituksen hyväksymistä ja katsonut, että Sundströmin vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta on hylättävä perusteettomana.

Sundströmin hakemuksesta puuttui useita asiakirjoja. Hänelle lähetettiin 18.9.2012 täydennyspyyntö, jonka mukaisesti tuli toimittaa muun muassa yhtiön varsinaisen yhtiökokouksen 5.9.2012 pöytäkirja, josta kävisi ilmi, että tilintarkastajan valitsemista on vaadittu yhtiökokouksessa siten kuin osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:ssä säädetään. Koska Sundström ilmoitti, ettei saa pöytäkirjaa, aluehallintovirasto hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti pyysi lähetteellään 3.10.2012 sen suoraan yhtiön hallitukselta. Yhtiö toimitti pyydetyn pöytäkirjanotteen ja sen mukana 16.10.2012 päivätyn, yhtiön toimitusjohtajan allekirjoittaman kirjelmän. Sundström toimitti itsekin aluehallintovirastolle 19.10.2012 yhtiökokouksen pöytäkirjan esittäen saatekirjelmässä ja sen jälkeen toimittamisensa täydennyksissä, millä tavalla pöytäkirja on virheellinen. Aluehallintoviraston päätöksenteossa ei ole otettu huomioon toimitusjohtajan lähettämää kirjelmää eikä Sundströmiä ole ollut tarpeen kuulla siitä hallintolain 34 §:n mukaisesti. Mikäli aluehallintovirasto olisi kuullut yhtiön hallitusta Sundströmin hakemuksen johdosta, olisi Sundströmiä lähtökohtaisesti kuultu hallituksen lausunnon johdosta.

Sundström ei kyennyt osoittamaan vaatineensa yhtiökokouksessa tilintarkastajan määräämistä siten kuin osakeyhtiölaissa säädetään. Yhtiökokouksen pöytäkirjan mukaan, kun Sundströmin vaatimus tilintarkastajan valitsemisesta on otettu käsiteltäväksi, yhtiökokous on yksimielisesti päättänyt, ettei tilintarkastajaa valita.

Aluehallintovirastolla ei ole toimivaltaa tutkia pöytäkirjan mahdollista virheelisyyttä. Päätöksessä onkin tuotu ilmi, että mikäli Sundström katsoo, ettei pöytäkirja vastaa yhtiökokouksessa päätettyä, hänellä on mahdollisuus moittia yhtiökokouksen päätöstä siten kuin osakeyhtiölain 21 luvun 1 §:ssä säädetään.

Kustannus Oy Vapaa Ajattelija Ab on antanut selityksen. Yhtiökokouksen pöytäkirja on laadittu ja tarkastettu asianmukaisesti. Vain vähemmistöön jäänyt osakas Kimmo Sundström on moittinut pöytäkirjaa.

Tilintarkastuslain 4 §:n mukaan osakeyhtiöllä, jonka taseen loppusumma alittaa 100 000 euroa, liikevaihto alittaa 200 000 euroa ja palveluksessa on keskimäärin alle neljä henkilöä, ei ole tilintarkastusvelvollisuutta eikä sen siten tarvitse valita tilintarkastajaa. Kustannus Oy Vapaa Ajattelija Ab täyttää kaikki mainitut ehdot. Yhtiö muutti yhtiökokouksessa 5.9.2012 yhtiöjärjestystä

Patentti- ja rekisterihallituksen ohjeiden mukaisesti ja poisti tilintarkastajan valintaa koskevat yhtiöjärjestyksensä määräykset.

Kun yhtiökokous oli käsitellyt esityslistan kohdassa 6 mainitun tilintarkastajaa koskevan yhtiöjärjestyksen muutosasian, osakas Sundström ilmoitti vaativansa tilintarkastajan valitsemista yhtiölle osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:n nojalla 10 prosentin vähemmistöosakkuutensa perusteella. Yhtiökokous päätti lisätä kokouksen työjärjestykseen asiakohdan 13 "tilintarkastajan valinta". Hyvään kokoukikäytäntöön kuuluu, että kukin asia käsitellään sitä varten varatussa asiakohdassa.

Kuten Sundström on valituksessaan esittänyt, osakeyhtiölaki ei edellytä, että hänen vähemmistöosakkaana olisi tullut kokouksessa tehdä ehdotus nimeltä mainitusta tilintarkastajasta. Kuitenkaan kenelläkään muullakaan osakkaalla ei ole velvollisuutta esittää nimeltä mainittua tilintarkastajaa. Vaikka yhtiökokous antoi Sundströmille ja muille osakkaille mahdollisuuden esittää tilintarkastajaa, yksikään osakas ei käyttänyt tätä oikeuttaan. Tästä syystä kokous päätti olla valitsematta tilintarkastajaa. Syynä asian lopputulokseen lienee se, että yhtiöllä on hyvin vähän varoja ja tilitapahtumia. Sundströmin vaatimus tilintarkastajan määräämisestä yhtiölle on perusteeton, sillä hän olisi voinut vaatia tilintarkastajan valitsemista yhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Sundström on antanut selityksen. Lisäksi Sundström on ilmoittanut oikeudenkäyntikulujensa määräksi 610 euroa lisättyinä mahdollisella oikeudenkäyntimaksulla. Oikeudenkäyntikulut koostuvat aluehallintoviraston päätöksestä peritystä maksusta (210 euroa) ja valituksen sekä selitysten antamisesta (400 euroa).

Hallinto-oikeuden ratkaisu ja perustelut

Hallinto-oikeus kumoaa aluehallintoviraston päätöksen ja palauttaa asian virastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Sundströmin vaatimukset oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta hylätään.

Perustelut

Kuulemista koskeva valitusperuste

Sovellettava säännös

Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Saman pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana.

Saman pykälän saman momentin 5 kohdan mukaan asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Oikeudellinen arviointi

Aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään katsonut Sundströmin toimittamien hakemusasiakirjojen ja Kustannus Oy Vapaa Ajatteliija Ab:n hallitukselta sekä Sundströmiltä itseltäänkin saatujen yhtiökokouksen 5.9.2012 pöytäkirjojen perusteella, ettei Sundström ollut osoittanut vaatineensa tilintarkastajan valitsemista yhtiökokouksessa osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Päätöksessä ei ollut nojaututtu tai viitattu yhtiön toimitusjohtajan omasta aloitteestaan ilman aluehallintoviraston kuulemispyyntöä 16.10.2012 toimittamaan kirjelmään. Näin ollen aluehallintovirasto oli päättänyt heti hylätä Sundströmin hakemuksen hänen itsensäkin tiedossa olleiden selvitysten perusteella. Tästä syystä Sundströmin kuuleminen sanotun kirjelmän johdosta oli ollut hallintolain 34 §:n 2 momentin 1 ja 5 kohdan säännökset huomioon ottaen ilmeisen tarpeeton. Aluehallintoviraston päätös ei ole syntynyt kuulemisvirheen vuoksi virheellisessä järjestyksessä.

Pääasia

Sovellettavat säännökset

Osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:n mukaan yhtiössä, jossa ei lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan ole valittava tilintarkastajaa, yhtiökokouksen on valittava tilintarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, vaativat sitä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä yhtiökokouksessa, jossa asiaa kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jollei yhtiökokous valitse tilintarkastajaa, aluehallintovirasto määrää tilintarkastajan tilintarkastuslain 9 §:n 1 ja 4 momentissa säädetyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

Tilintarkastuslain 9 §:n 1 momentin mukaan aluehallintoviraston on ilmoituksesta määrättävä yhteisölle tai säätiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän tai muun lain mukaisesti;

Saman pykälän 4 momentin mukaan ennen kuin tässä pykälässä tarkoitettu määräys annetaan, on kuultava yhteisön tai säätiön hallitusta, siihen verrattava toimielintä tai yhtiömiehiä. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteisölle tai säätiölle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja aluehallintoviraston määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa on riidatonta, että Kustannus Oy Vapaa Ajatteliija Ab on sellainen tilintarkastuslain (459/2007) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu yhteisö, jossa tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta. Kimmo Sundström omistaa 10 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista ja hänellä on siten ollut oikeus vaatia tilintarkastajan valintaa yhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessa 5.9.2012.

Kustannus Oy Vapaa Ajattelijä Ab:n varsinaisen yhtiökokouksen 5.9.2012 allekirjoitettuun ja tarkastettuun pöytäkirjaan sen asiakohtaan 6 tehdyn merkinnän mukaan Kimmo Sundström on 10 prosenttia yhtiön osakkeista omistavana osakkaana vaatinut tilintarkastajan valintaa. Pöytäkirjan kohdan 13 mukaan, koska yhtään ehdotusta tilintarkastajaksi tai varatilintarkastajaksi ei tullut, yhtiökokous päätti yksimielisesti olla valitsematta yhtiölle tilintarkastajaa tai varatilintarkastajaa.

Yhtiökokouksen pöytäkirja on luonteeltaan todisteluasiakirja, jonka sisältö osoittaa kokouksen kulun, jollei muuta osoiteta. Sundström on pöytäkirjaan tehdyn merkinnän mukaan tehnyt yhtiökokouksessa tilintarkastajan valintaa tarkoittavan vaatimuksen. Vaatimuksella on yksin Sundströmin tekemänäkin ollut riittävän määrävähemmistön kannatus, joten äänestys asiasta ei ole ollut tarpeen. Kun Sundström itse enempää kuin kukaan muukaan yhtiökokoukseen osallistuneista osakkeenomistajista ei kuitenkaan ollut esittänyt ehdokasta valittavaksi tilintarkastajaksi ja varatilintarkastajaksi, kokous ei valinnut tilintarkastajaa. Hallinto-oikeus katsoo Sundströmin tehneen yhtiökokouksessa osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:n mukaisen vaatimuksen tilintarkastajan valitsemisesta siitä huolimatta, ettei ollut nimennyt ehdokasta tilintarkastajaksi, kun laki ei tätä nimenomaan edellytä. Kun pöytäkirjamerkintöjen ohella otetaan huomioon yhtäältä Kustannus Oy Vapaa Ajattelijä Ab:n hallinto-oikeudelle antama selitys ja toisaalta Sundströmin johdonmukaisena ja uskottavana pidettävä kertomus kokouksen kulusta ja se, että Sundström on myöhemmin hakenut aluehallintovirastolta tilintarkastajan määräämistä ja valittanut asiassa edelleen hallinto-oikeuteen, ei ole perusteltua tulkita pöytäkirjamerkintää kohdassa 13 niin, että Sundström olisi kokouksessa luopunut vaatimuksestaan tilintarkastajan määräämisestä. Sundströmillä on siten ollut oikeus saada yhtiölle tilintarkastaja määräytyksi viime kädessä aluehallintoviraston toimesta. Aluehallintoviraston ei olisi tullut päätöksessään mainitsemillaan perusteilla hylätä Sundströmin hakemusta.

Aluehallintoviraston on sille palautettua asiaa käsitelleessään muun ohella selvitettävä, onko asiassa vielä olemassa tilintarkastuslain 9 §:n 4 momentin viimeisen lauseen mukaiset edellytykset tilintarkastajan määräyksen antamiselle.

Oikeudenkäyntikulut

Sundström on sisällyttänyt aluehallintovirastoon ja Kustannus Oy Vapaa Ajattelijä Ab:een kohdistamaansa yhteensä 610 euron määräiseen oikeudenkäyntikuluvaatimukseen aluehallintoviraston päätöksestä määrätyn suoritemaksun 210 euroa. Puheena oleva maksu on aiheutunut Sundströmin hakemuksen ratkaisemisesta hallintomenettelyssä, johon on ollut sovellettava hallintolakia. Hallintolain 64 §:n 1 momentin mukaan hallintoasiassa kukin vastaa omista kuluistaan. Suoritemaksua ei ole pidettävä hallintolainkäyttölain 74 §:ssä tarkoitettuna oikeudenkäyntikuluna ja vaatimus sen korvaamisesta oikeudenkäyntikuluna ei perustu lakiin.

Aluehallintovirasto oli perustanut Sundströmin hakemuksen hylkäävän päätöksensä siihen, ettei Sundström ollut osoittanut vaatineensa yhtiökokouksessa tilintarkastajan määräämistä osakeyhtiölaissa säädetyllä tavalla. Hallinto-oikeus on sitä vastoin katsonut Sundströmin tehneen tilintarkastajan valitsemista tarkoittavan vaatimuksen, mutta tilintarkastajan jääneen nimettävää henkilöä

koskevien esitysten puuttuessa valitsematta. Asia on ollut yhtiökokouspöytäkirjan sisällön ja asiassa sovellettavan lainsäädännön perusteella jossain määrin tulkinnanvarainen. Sundström olisi voinut välttää hakemusmenettelyn aluehallintovirastossa ja oikeudenkäynnin hallinto-oikeudessa esittämällä nimettyä tilintarkastajaa jo yhtiökokouksessa niin kuin on tavanomaista. Kun otetaan huomioon asian laatu ja hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 ja 2 momentti, hallinto-oikeus katsoo kohtuulliseksi, että valittaja saa itse vastata oikeudenkäyntikuiluistaan.

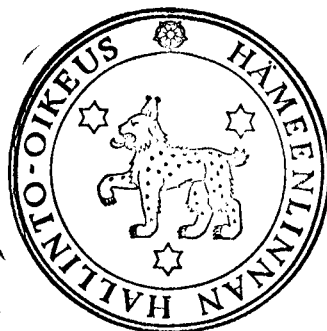
Sovelletut oikeusohjeet

Hallintolaki 34 § ja 64 § 1 mom
Osakeyhtiölaki 7 luku 5 §
Tilintarkastuslaki 9 § 1 ja 4 mom
Hallintolainkäyttölaki 74 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (hallintovalitus).

Esittelijä

Erno Anttila
Erno Anttila

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Maija-Liisa Marttila, Reima Nieminen ja Marja Tuominen.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös

↓ Kimmo Sundström
Koivumäentie 18 A 35, 01230 VANTAA
saantitodistuksin

Jäljennös

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Hämeenlinnan päätoimipaikka

Kustannus Oy Vapaa Ajatteliija Ab
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI
saantitodistuksin

Oikeudenkäyntimaksu

maksutta

sil